

ÖNKÉNTESSÉGGEL A KÖRNYEZETVÉDELEMÉRT – ELTE EGYÜTT A KÖRNYEZETTUDATOS SZEMLÉLETÉRT, INTÉZMÉNYI FENNTARTHATÓSÁGI ÉS MEGTAKARÍTÁSI PROGRAM

MUDRA VIKTÓRIA¹

Absztrakt

Az esettanulmányban egy olyan, 2008 óta létező és egyetemi keretek között működő környezetvédelmi programot mutatunk be, amely jól reprezentálja, hogy milyen külső és belső hatásokkal kell számolnia annak, aki aktívan szeretne tenni a környezetvédelem ügyéért. Az intézményi fenntarthatósági és megtakarítási program fő működési területei a hulladékgazdálkodás, az egyetemi biodiverzitás, a környezeti szemléletformálás és a környezeti policyalkotás. A tanulmány ismerteti a program „fejlődéstörténetének” három korszakát, azok kihívásait és megvalósult projektjeit, valamint a hosszú távú hallgatói önkéntesszervezés jellemzőit és eredményeit. Külön fejezetben részletezzük a fenntarthatósági és megtakarítási program indikátorait. Megállapító, hogy a több millió forintot kitevő megtakarítások, az alacsony költségvetésű fenntarthatósági módszertan megalkotása, a fenntarthatósági díjak, a hosszú távú önkéntesség kialakítása, nagyban hozzájárultak az egyetemi intézmény fenntarthatóbb működéséhez.

Kulcsszavak: környezetvédelem, fenntarthatóság, intézményi hulladékgazdálkodás, egyetemi biodiverzitás, szemléletformálás, hosszú távú önkéntesség,

Volunteering for the environment – ELTE „Together for an Environmentally Conscious Approach”, institutional sustainability and savings programme

Viktória Mudra

Abstract

This case study presents an environmental programme established in 2008, that operates within an academic framework and represents the external and internal factors to be expected during the active promotion of environmental protection. The programme focuses on sustainability and resource preservation, and its main operational areas are institutional waste management, university biodiversity, environmental awareness raising, and environmental policy making. The paper describes the three phases of the „evolutionary history” of the programme, their challenges, their projects, and

¹ Mudra Viktória, fenntarthatósági koordinátor ELTE, fenntarthatósági programvezető ELTE EKSZ

the characteristics and achievements of long-term student volunteer coordination. A separate chapter details the indicators of the sustainability and resource preservation programme. It is concluded that the multimillion forint savings, the creation of a low-budget sustainability methodology, the sustainability fees, and the development of long-term volunteering have contributed greatly to the more sustainable operation of the university.

Keywords: environment, sustainability, institutional waste management, university biodiversity, awareness raising, long-term volunteering,

BEVEZETÉS

Hosszú évtizedek óta a tudományos és közbeszéd része a környezet romló állapota és az arra való figyelemfelhívás, valamint annak hangsúlyozása, hogy azonnal cselekednünk kell a szűkebb és tágabb környezet védelmében². Az egyre sürgetőbb figyelmeztetések ellenére a környezeti terhelés csökkentése lassúnak tűnik, a globális és a helyi folyamatok csak lassan mozdulnak a paradigmaváltás irányába.

Az esettanulmányban egy olyan, 2008 óta létező környezetvédelmi programot ismertetünk, amely a maga lokalitásában is rámutat arra, hogy milyen külső és belső hatásokkal kell számolnia annak, aki aktívan szeretne tenni a környezetvédelem ügyéért. Továbbá, milyen tényezők befolyásolják egy szelektív gyűjtés kialakításának folyamatát, hogyan lehet egy egyetemi campuson védeni a biodiverzitást, lehet-e építeni egy egyetemen a környezetvédelmi önkéntességre?

A bemutatandó intézményi fenntarthatósági és megtakarítási program neve: Együtt a Környezettudatos Szemléletért (EKSZ), amely tevékenységét főként az Eötvös Loránd Tudományegyetem területén fejti ki, ám bizonyos esetekben egyetemen kívüli szemléletformálást is végez.

Az ELTE EKSZ fő működési területei az intézményi hulladékgazdálkodás, egyetemi biodiverzitás, környezeti szemléletformálás és a környezeti policyalkotás. Tagjai 98 százalékban nagyrészt egyetemi hallgatók, de az intézmény dolgozói köréből és az egyetemen kívülről is fogad a program önkénteseket.

Az esettanulmány két részből áll, amelynek első részében a program történetét mutatom be három főbb, meghatározó időszakra bontva, majd a második részben a program

² <https://masfelfok.hu/2022/08/09/voros-riasztas-hogy-cselekedjunk-az-ipcc-hatodik-ertekelo-jelentesere/>

tevékenységét, működésének mára kialakult alapjait ismertetem az alapvető értékek, a teljesítményindikátorok és az eredmények mentén.

INDULÁS ÉS KEZDETEK: 2008 – 2015

A program kiindulópontja 2008-ban az a célkitűzés volt, hogy az Eötvös Loránd Tudományegyetemen legyen kiterjedtebb és rendszerszerű a szelektív hulladékgyűjtés. A papír-, üveg- és műanyaggyűjtés már több ELTE-kollégiumban és campuson létezett ekkor is, de egy Fővárosi Önkormányzati pályázatnak köszönhetően lehetőség nyílt arra, hogy a különböző karokon és a kollégiumokban speciális, alacsony költségvetésű, újrahasznosított anyagokból készült gyűjtőket lehessen nagy számban telepíteni.

Az akkori egyetemvezetés és négy hallgatói szervezet³ együttműködésében így valósult meg ez a fejlesztés, és a karokra 500 darab újrapapírból készült Ökukát⁴ helyeztek ki. A kollégiumokba pedig 100 darab, egyedi gyártású és 50 darab X-állvány került, valamint több helyen elkezdődött az intézményi komposztálás is.

A hallgatók minél nagyobb számú és hatékonyabb megszólítása is a pályázat céljai között szerepelt, így a szervezők széleskörű felhívást tettek közzé, amelynek hatására környezetvédelmi munkacsoportok alakultak ki, első körben kilenc egyetemi kollégiumban⁵, majd a nyolcból négy egyetemi karon⁶, amelyeket helyi munkacsoport-vezetők szerveztek, koordináltak. A program az ELTE Egyetemisták a Környezettudatos Szemléletért nevet kapta (ELTE EKSZ). Kezdetben hét fő alkotta az első csoportot, majd szakmai és helyi alapon alakuló munkacsoportok létrehozását kezdeményeztük. Ezek öntevékeny csoportok formájában működtek, eltérő (5-60 fős) létszámmal és tevékenységi körrel, attól függően, hogy mennyi erőforrás jutott egy-egy helyszínre, illetve hogyan sikerült kialakítani a helyi adottságok alapján a környezetvédelmi működési rendszert. Az önkéntesekkel az ELTE Vezér utcai

³ ELTE Egyetemi Hallgató Önkormányzat (jelenlegi neve: ELTE HÖK), ELTE Környezettudományi Klub, ELTE TTK Hallgatói Alapítvány, Vezér Hallgatói Egyesület.

⁴ Jelenlegi neve Recobin-gyűjtő.

⁵ Ajtósi Dürer sori Kollégium, Damjanich úti Kollégium, Eötvös József Collegium, Hotel Griff Junior, Kerekes Kollégium, Kőrösi Csoma Sándor Kollégium, Nagytétényi úti Kollégium, Nándorfejérvári úti Kollégium (szakkollégiumoknak is helyt ad), Vezér úti Kollégium, majd a későbbiekben a Hotel Griff Junior és a Kerekes Kollégium megszűnt, helyette a Márton Áron Szakkollégium és a Zágrábi úti Kollégiumban működik fenntarthatósági munkacsoport jelenleg.

⁶ BGGyK, BTK, PPK, TÓK-on alakultak fenntarthatósági munkacsoportok 2010-től, az ÁJK-n, az IK-n, a TáTK-on, a TTK-n és a GTK-n és a szombathelyi SEK-ben most tervezzük kialakítani a munkacsoportokat.

kollégiumában létrejött Vezér Hallgatói Egyesület kötött önkéntes szerződést, de sok olyan jelentkező is volt, aki csak alkalomszerűen kapcsolódott be az egyetemi környezetvédelmi tevékenységbe.

A toborzás főként év elején volt erős, a jelentkezés alapja minden esetben a környezetvédelmi elköteleződés volt. A jelentkezés mindazonáltal folyamatos, van, aki év közben kapcsolódik látva a tevékenységet és annak eredményeit, vagy mert egy közösséghez szeretne csatlakozni. A programmenedzsment szempontjából a hallgatók környezetvédelmi önkéntesként való bevonása több szempontból is fontos volt. Egyrészt a jelentkező, erős környezetvédelmi elkötelezettségű és tudatossággal rendelkező önkéntesek segítettek az intézményi humánerőforrás-leterheltség enyhítésében. Másrészt a munkacsoportok új terepet adtak a környezettudatos alapon formálódó közösségeknek, mindamelllett, hogy a költséghatékonyság sem volt elhanyagolható tényező.

A pályázat felelőseként magam is azért voltam a kezdeményezők között, mert régóta érdekelt az aktív környezetvédelem. Az eltelt 14 évben pedig a folyamat minden részét megtapasztaltam, önkéntesként, vezetőként, szervezőként, és ez a tapasztalat segít mérlegelni az újabb kihívásokat.

A 2008-2015 közötti időszakban, míg a négy egyetemi karon alapvetően papír- és műanyaggyűjtés volt meghatározó, addig a kilenc résztvevő kollégiumban a papír, műanyag, üveg, veszélyes hulladék, ruha- és komposztgyűjtés jött létre a helyi adottságok (kapacitás, jelentkezők száma, rendelkezésre álló logisztika) alapján.

A program 2011-ben együttműködő partnerként részt vett az ELTE Ökoszeminárium szemléletformáló projektben is, amelyben két kar, a bölcsészet- és a természettudományi kar hallgatói vettek részt.

A program indulásakor és annak folyamán a legnagyobb kihívást a pénzügyi és logisztikai feltételek megteremtése jelentette. Ennek forrásai voltak a Nemzeti Civil Alap, majd a Nemzeti Együttműködési Alap támogatásai, az egyetemi pénzügyi támogatás és a különféle környezetvédelmi civil szervezetek (Humusz Szövetség, Komposztfórum Magyarország, Követ Egyesület a Fenntartható Gazdaságért, MTVSZ, Védegylet Egyesület) szakmai tanácsadása segített mindezek áthidalásában és adta meg az alapot a folytatáshoz.

A program humánerőforrását alapvetően az önkéntesek biztosították, mert nem volt (és azóta sincs) főállású fizetett alkalmazottja. Ez a tény, amelllett, hogy előnnyel járt, jelentős kihívást

is jelentett, mivel meg kellett alapozni a hosszú távú, nem akciószerű önkéntesség rendszerét. A változatos programstruktúra az önkéntesek toborzásának és megtartásának egyik hatékony eszköze lett, ezért az évek során bővült a csoportok tevékenysége (kertgondozás, szemléletfejlesztés), csapatépítő rendezvényeken (kirándulás, társasjátékest, beszélgetések, közös filmezés) vehettek részt az önkéntesek. Kialakult egy részleteiben kidolgozott motivációs rendszer is azért, hogy a résztvevőket jutalmazni lehessen az elvégzett munkáért. A kialakított rendszer szerint az önkéntesek felvehetik a tevékenységet tantárgyként (Önkéntesség a munkavállalásban III.) és 30 elvégzett óra után három kreditet írnak jóvá számukra, mivel a 2011-es felsőoktatási törvény lehetőséget biztosít az önkéntesség egyetemi képzésben való megjelenítésére. Aki nem tantárgyként veszi fel, az a kollégiumi felvételinél tudja beszámítani pluszpont formájában az önkéntességet, mint közösségi munkát, illetve ösztöndíjakhoz és munkavállaláshoz is kapnak igazolást a munkacsoport aktív tagjai.

Az első korszakban, 2008 és 2019 között évente összesen mintegy 150-200 önkéntes vett részt a csoportok munkájában, amely helyszínenként már igen változatosan alakult. A csoportokban mind minden karról volt hallgató. Az önkéntesek többsége (80 százaléka) lány és leginkább a másod- és harmadévesek voltak a legaktívabbak. Az elsősök még általában félve köteleződtek el a felelősséggel járó tevékenységekre, a felsőbb évesek, végzősök pedig nagyon elfoglaltak a szakzárás miatt.

A fenntarthatósági munkacsoportok közül a kollégiumi csoportok a kezdetektől erősebbek, mint a karokon, mert szorosabbak a kialakult közösségek. A jelenség a pandémia alatt és után is nyomon követhető volt: míg a kari munkacsoportokat teljesen újjá kell alakítani, addig a kollégiumi csoportok folytonossága sokat segített az újrainduláskor.

Az eltérő számú, teljesen vegyes összetételű és a csoportfejlődés eltérő szintjein lévő csapatok közös működési alapjának kialakításáért kidolgozásra került az etikai kódex és arculat, amely a kialakult programhoz illeszkedett. A fenntarthatósági honlapon, facebook-on és youtube-on is nyomon lehetett már követni a tevékenységeket.⁷

A program életében jelentős kihívást jelentett a 2015-ös év, mivel az egyetem teljes szelektív gyűjtési rendszerét hozzá kellett igazítani a hulladékgazdálkodási törvényhez⁸, megújultak a

⁷ www.fenntarthatosag.elte.hu, www.facebook.com/elteeksz, <https://www.youtube.com/user/elteeksz>

⁸ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200185.tv>

külső szelektív gyűjtők (115000 liter lett a kapacitás hetente) és a belső gyűjtési rendszer is cserére szorult, fejlődött.

A környezetvédelmi munkacsoportok átalakultak fenntarthatósági munkacsoporttá, a munkacsoport-vezetőkből fenntarthatósági koordinátorok lettek. Ez a környezeti szemléletváltás a program fejlődésének fontos lépése volt, mivel a csoportok tevékenysége is sokkal összetettebb lett, másrészt a 2015-ös ENSZ klímaváltozási konferencián deklarált 17 fenntarthatósági cél komplexitásához és gondolatiságához kezdett közelíteni a program. Továbbá az ELTE EKSZ ekkor váltott nevet is, mivel már célközönsége sem csak a hallgatókra terjedt ki, hanem az egyetem dolgozóira is. Céljait tekintve fenntarthatósági, eredményei kapcsán pedig megtakarítási program is lett, mivel már több millió forintot sikerült megspórolni az egyetemnek évente.⁹ A program jogi és szervezeti hátterét a Vezér Hallgatói Egyesület látta, látja el.¹⁰

FEJLŐDÉS ÉS RENDSZERSZERŰSÉG: 2016 – 2019

A programban ekkorra már annyi tapasztalat gyűlt össze, köszönhetően a már említett környezetvédelmi civil szervezetek szakmai támogatásának és a mindennapi gyakorlatnak, hogy rendszeresen lehetett komplex fenntarthatósági napokat, rendezvényeket szervezni, és 2010 után¹¹ ismét országos jelentőségű kiállításnak¹² adhatott helyet az egyetem.

Az EKSZ 2017 végétől egy új, nagy projektet kezdett: az intézményi szelektív hulladékgyűjtés már minden hulladékfrakcióra kiterjedt, így ekkortól azok már környezettudatos lomtalanítás keretében kerültek ártalmatlanításra és újrahasznosításra, újra több millió forintos megtakarítást hozva az intézménynek.

Nem csak környezetvédelmi civil szervezetekkel, hanem hasonló érdeklődésű egyetemi civil szervezetekkel, hallgatói öntevékeny csoportokkal, személyekkel is alakítottunk ki sikeres kapcsolatokat az évek során és olyan országos hálózat kezdett körvonalazódni, amely egy

⁹ <http://www.szelektivinfo.hu/a-projekt-celja/11-magyar/sajtoszoba/530-milliokat-takarit-meg-az-elte-nek-a-szelektiv-gyujtes>

¹⁰ A Vezér Hallgatói Egyesület 2005-ben alakult közhasznú civil szervezet, mely feladatának tekinti az ELTE-egyetemi hallgatók kulturális, sport, közösségi életének fejlesztését, környezetvédelmi programok végzését, szemléletformálását külső erőforrások bevonásával. A VHE kezdetben az ELTE Vezér úti Kollégiumának hallgatóit célozta tevékenységével, majd 2014-től bővült a célcsoportja az ELTE polgárainak körére.

¹¹ <https://www.elte.hu/content/hulladekbol-termek-kiallitas.e.6855>

¹² <https://www.elte.hu/content/hulladek-akademia-kiallitas.e.3957>

közös projekttel 10 magyar egyetemen segítette a szelektív gyűjtés rendszerét¹³. A Hungarian Sustainable University Network (HUSUN) ¹⁴ működése során egy kiváló szerveződés volt, ahol egymással környezetvédelmi tapasztalatot lehetett cserélni és a kezdeményezés hozzájárult, hogy a magyar felsőoktatási intézményekben és a hozzájuk kapcsolódó közösségekben nagyobb legyen a környezettudatosság foka. Bár jelenleg a HUSUN nem aktív, 2014-2016 között nagyban hozzájárult a környezettudatosság és fenntartható életmód népszerűsítéséhez az adott egyetemeken.

AZ ELMÚLT HÁROM ÉV NEHÉZSÉGEI: 2019 – 2022

A 2019-es év vége és a 2020-as év eleje jelentős törést okozott a program működésében. A feladatok mennyisége jelentősen megemelkedett, és úgy tűnt, hogy hatékonyabb szervezéssel sikerül felülkerekedni a problémákon, de a 2020 év eleji COVID-19 járvánnyal kapcsolatos intézkedések alapvető változást hoztak a fenntarthatósági munkacsoportok munkájában is. Az önkéntesek száma a 150-200 fő/évről 30-50 fő/évre zuhant, a rendszerszerű működés is akadozott, több helyen – főként a karokon – teljesen leállt. A csoportok működésének helyreállítása azóta is a legnagyobb kihívás.

A COVID-19 járvánnyal kapcsolatos helyzet legnagyobb tapasztalata az volt, hogy fel kell készülni minden helyzetre és a még hatékonyabb működésre.

Jelenleg a fenntarthatósági munkacsoportok újrafejlesztése, a programnak az egyetemmel való kapcsolatának megerősítése, valamint a nemzetközi fenntarthatósági dokumentumok alapján való policykészítés a legfőbb prioritás. Ennek háttere az, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete 2015-ben tette közzé a világ országai által 2030-ig elérendő, 17 fenntartható fejlődési céljával kapcsolatos dokumentumokat. Mindezek, kiegészítve az International Sustainable Campus Network egyetemeknek szóló kiadványaival és a Global Report Initiatives (GRI), globális jelentési kezdeményezés iránymutatásaival, valamint az egyetemeknek szóló nemzetközi fenntarthatósági ranglistáinak szempontjaival (The Times, UI Greenmetric) szorosan kijelölik az egyetemi fenntarthatósági adatgyűjtés módjait és azok alapján a policykészítés alapjait.

¹³https://humusz.hu/sites/default/files/Dokumentumok/programok/fenntarthatosag_es_hulladekcsokkentés_az_egyetemeken_összefoglaló_mv.pdf

¹⁴ Hungarian Sustainable University Network: <https://www.facebook.com/sunetworkhungary>

A FENNTARTÁSI ÉS MEGTAKARÍTÁSI PROGRAM ALAPVETŐ ÉRTÉKEI

A fenntartási és megtakarítási programban tizenkét értéket lehet azonosítani, melyek a következők.

- *Fenntarthatóság/fenntartható fejlődés*: környezettudatosság az elsődleges szempont döntéseink meghozatalánál.
- *Aktivizmus*: figyelemfelkeltő és részvételen alapuló programok szervezése a tagszervezeteink által képviselt minden egyes intézményben.
- *Pártfogás*: olyan stratégiák, eljárások és infrastrukturális fejlesztések kidolgozása és végrehajtása, amelyek elősegítik a környezeti hatások csökkentését, továbbá szolgálják a társadalmi jólétet és gazdasági előnyöket kovácsolnak, valamint tanulási lehetőségeket biztosítanak.
- *Tapasztalatcsere és kölcsönösség*: olyan tanulásra lehetőséget adó fórumok szervezése, amelyek keretében környezetvédelmi szakértők és szakemberek osztják meg a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos aktuális kutatási eredményeket. Emellett értéknek tekintjük az erőforrás- és tudásmegosztáson alapuló együttműködés kialakítását.
- *Készségfejlesztés*: műhelymunkák, tréningek és gyakorlati foglalkozások, bemutatók szervezése, amelyek új készségek és kompetenciák megszerzését teszik lehetővé a résztvevők számára.
- *Átláthatóság*: szeretnénk az együttműködésünket és a tevékenységeink eredményét olyan formában népszerűsíteni, amely széles körben elérhető.
- *Személyes fejlődés*: új készségek fejlesztése, tudás- és tapasztalatszerzés, például környezeti témák, vezetői készségek terén.
- *Felelősség elfogadása*: belátjuk, hogy fontos szerepünk van abban, hogy pozitív hatást gyakoroljunk a helyi és a nemzeti közösségeinkre, mint felsőoktatási intézményekben dolgozó emberek.
- *Szakértelem*: más szervezetek és a köz számára szakmai vélemény és háttértudás biztosítása.
- *Jó gyakorlatok*: jó gyakorlatok összegyűjtése a saját és más szervezetek további fejlődésének és fenntartható módszerek mindennapi életbe történő integrálásának elősegítésére.

- *Közösség*: a közösségi összetartás ereje és egymás kölcsönös támogatása segít minket a céljaink elérésében.
- *Szubszidiaritás*: kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy célkitűzéseinket, terveinket és tevékenységünket a helyileg érintettek véleményének megfelelően, velük egyeztetve alakítsuk. Mindeközben nyitottak vagyunk a felajánlott támogatások, tanácsok és segítségék irányába.

A FENNTARTHATÓSÁGI ÉS MEGTAKARÍTÁSI PROGRAM TELJESÍTMÉNY - INDIKÁTORAI

Az eredményesség és hatékonyság kimutatására több változót is mért/mér a program, például: a szelektíven gyűjtött hulladék mennyiségét, az önkéntes munkaórák számát vagy pedig a gyűjtési kapacitást. A mérés és az adminisztráció kapcsán a legnagyobb kihívást az okozza, hogy egyidőben kellett kialakítani a gyűjtés rendszerét és adminisztrációját is, továbbá többször változott a szelektív gyűjtés országos háttérrendszere, ami szintén hátráltatta a sok adatot és helyet felvonultató időben is hiánytalan mérőrendszer kialakítását.

A mérőrendszernek több funkciója is van: egyrészt nagyon fontos visszajelzés az önkéntesek számára, hogy amiért dolgoztak, annak kézzelfogható eredménye van. Másrészt ezek a mutatók nem elhanyagolhatóak az egyetemi kimutatások, környezetvédelmi rangsorok számára sem¹⁵, mivel így az egyetemek közötti összehasonlításra is lehetőség nyílik, tovább ösztönözve a téma fejlesztését. Harmadrészt, a mérőrendszer alapján lehetett kimutatni a programban bekövetkezett változásokat, fejlődést. Így például fontos mérföldkő volt, amikor kimutathatóvá vált az újrahasznosított fabútorlap-hulladék, például: 2017 előtti nulláról a következő években 100 t/év, majd 150 t/évre ugrott a teljesítmény.

A környezeti teljesítményindikátorok és program terén a következő eredményeket tudjuk felmutatni.

- Összegyűjtött elkülönített hulladék mennyisége: évente 400-450 tonna.
 - Hulladékkapacitás: 115000 liter.
 - Komposztálóképesség: 55000 liter.
- Csatlakozott önkéntesek száma: 50-200 fő/év.

¹⁵ The Times, UI Greenmetric nemzetközi fenntarthatósági rangsor.

- Az önkéntesek által teljesített munkaórák száma: 55000 óra 2008 óta.
- Közösségfejlesztő programok száma COVID-19 előtt: 100 program/év, a pandémia után 30-40 program/év.
- Állatvédelmi program által megmentett állatok száma: 50 madárodú, 10 sün/év.
- Részvevők száma a környezetvédelmi eseményeken: 5-100 fő/ esemény.
- A fenntarthatósági és megtakarítási program honlapjának és közösségi oldalának látogatói száma: 30-50 fő/hét.

ÖSSZEGZÉS

Összességében az ELTE Együtt a Környezettudatos Szemléletért fenntarthatósági és megtakarítási program számtalan kézzelfogható eredményt ért el:

- több millió forintnyi megtakarítások,
- alacsony költségvetésű fenntarthatósági módszertan megalkotása,
- fenntarthatósági díjak: 2011-ben Magyar Telekom 1. díj filmes kategóriában; 2016-ban International Sustainable Campus Network 2. helyezés a hallgatói kezdeményezések kategóriában; 2017-ben Magyar Telekom Delfin Díj 1. helyezés;
- hosszú távú önkéntesség kialakítása,

amelyek nagyban hozzájárultak az ELTE fenntarthatóbb működéséhez.

A program úgy működött, mint egy kísérleti terep: több módszert, eszközt, működtetési rendszert kipróbálhattak a résztvevők, érdeklődők. Az évek során a nulláról indulva egy letisztult – bár korántsem végleges – fenntarthatósági rendszer alakult ki az intézmény, a civil szervezetek és a magánemberek együttműködésének eredményeképpen.

Tisztán láthatók a fenntarthatósági folyamatok

- erősségei, mint például a környezetvédelmi elkötelezettség ereje,
- gyengeségei úgy, mint a külső tényezőktől való erős függés, amire például a COVID-19 járvány erőteljesen rámutatott,
- lehetőségei, ami a több szektor hatékony együttműködésében mutatható ki, és
- veszélyei, például az amortizáció vagy a forráshiány.

Mindezek alapos elemzésével és kalkulációjával továbbfejleszthetők és hatékonyabbá tehetők az intézményi fenntarthatósági folyamatok az ELTE-n is, de más szervezetek, intézmények

környezetvédelmét is segíthetik tanáccsal, tapasztalatcserével a fenntarthatósági koordinátorok, önkéntesek.

A jó gyakorlatok rendszerébe például mindenképpen beletartozik a hosszú távú önkéntesség rendszere, az intézményi lomb- és konyhai komposztálás, a környezettudatos lomtalanítás és a fenntarthatósági rendezvények, programok mintája.

Az évek során lokális közösségek alakultak ki, ahol a közös érdeklődést a környezettudatosság adta meg. Bár ezek a közösségek az egyetem elvégzése után nem minden esetben maradtak meg, de a környezetvédelmi és közösségfejlesztői tudást tovább tudták vinni az önkéntesek.

A program részben felkészíti a résztvevő hallgatókat a munkaerőpiaci kihívásokra is, hiszen felelősségvállalásra ösztönzött és az egyetemi oktatás mellett olyan, fizikai jellegű tevékenységet biztosított, ami két vizsga között lehetőséget biztosított a testmozgásra is.

A jövőbeli tervek között a munkacsoportok még hatékonyabb működésének kialakítása áll és az egyetemi környezeti terhelés csökkentésének fokozása, hiszen veszíteni való idő nincs a környezetvédelemben, feladat pedig van bőven.

IRODALOM

Internetes hivatkozások

A 212. évi CLXXXV. törvény a hulladékról. Netjogtár.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200185.tv> Letöltve: 2022.11.15.

ELTE EKSZ youtube csatorna hírei. <https://www.youtube.com/user/elteeksz> ELTE-n. ELTE EKSZ, 2022.03.15. Letöltve: 2022.11.15.

Fenntarthatóság és hulladékcsökkentés az egyetemeken. A Felsőoktatási Fenntarthatósági Hálózat, Magyarország.HUSUN

https://humusz.hu/sites/default/files/Dokumentumok/programok/fenntarthatosag_es_hulladekcsokkentes_az_egyetemeken_osszefoglalo_mv.pdf Letöltve: 2022.11.15.

Hulladékból termék kiállítás. ELTE honlapja, 2010.03.09. <https://www.elte.hu/content/hulladekbol-termek-kiallitas.e.6855> Letöltve: 2022.11.15.

Hulladék Akadémia Kiállítás. ELTE honlapja, 2016.02.09.

<https://www.elte.hu/content/hulladek-akademia-kiallitas.e.3957> Letöltve: 2022.11.15.

Lehoczky Annamária: Vörös riasztás, hogy cselekedjünk. A IPCC Hatodik Értékelő Jelentése. Másfőfok, 2022.08.09. <https://masfok.hu/2022/08/09/voros-riasztas-hogy-cselekedjunk-az-ipcc-hatodik-ertekelo-jelentese/> Letöltve 2022. 11.15.

Milliókat takarít meg az ELTE-nek a szelektív hulladékgyűjtés. Földművelődésügyi Minisztérium Szelektívinfo. <http://www.szelektivinfo.hu/a-projekt-celja/11-magyar/sajtoszoba/530-milliokat-takarit-meg-az-elte-nek-a-szelektiv-gyujtes> Letöltve: 2022.11.15.

Szelektív hulladékgyűjtés az ELTE-n. ELTE EKSZ, 2022.03.15. <http://www.fenntarthatosag.elte.hu> Letöltve 2022. 11.15.